द्वात्रिंशेसात्त्विकैर्धर्मैरूर्ध्वगतिरुदीर्यते तत्त्वज्ञानविहीनस्यततश्चपुनरागतिः ॥ १ ॥ तदेवंपापकर्मणोगतिरुक्ताइदानींकाम्यकर्मणोगतिमाह अथेतिचतुर्भिः योगृहएवावसन् स्वान्धर्मान्दोग्धि दोह्यमाह काममर्थंच तान्दुग्धान्धर्मान्भूयः पिपर्ति पूरयति अनुतिष्ठति ॥ १ ॥ सोऽपिभगवदाराधनरूपाद्धर्मात् पराङ्मुखःसन् प्राकृतानपिदेवान्पितॄंश्चयजते ॥ २ ॥ ततःकिंतत्राह तेषांश्रद्धयाआक्रांताव्याप्तामतिर्यस्य पित्रर्थंदेवार्थंचव्रतंनियमोयस्य सोमपाः तत्रसोमंपीत्वेत्यर्थः ॥ ३ ॥ लोकेतिष्ठत्यपिपुण्यक्षयात्पातमुक्त्वा लोकानामपिलयमाह यदाचा हरहः प्रलये ॥ ४ ॥ भगवद्धर्मनिष्ठानांतत्प्राप्तिमेवगतिमाह त्रिभिः येतुकामार्थप्रयोजनाय स्वधर्मान्नदुह्यंतिनदुहंति निःसंगाअनासक्ताः

कपिलउवाच अथयोगृहमेधीयान्धर्मानेवावसन्गृहे॥ काममर्थंचधर्मांश्चदोग्धिभूयःपिपर्त्तितान्॥ १॥ सचापिभगवद्धर्मात्काममूढःपराङ्मुखः॥ यजतेक्रतुभिर्देवान्पितॄंश्चश्रद्धयान्वितः ॥ २ ॥ तच्छ्रद्धयाक्रांत मतिःपितृदेवव्रतःपुमान्॥ गत्वाचांद्रमसंलोकंसोमपाःपुनरेष्यति॥ ३ ॥ यदाचाहींद्रशय्यायांशेतेनंतासनो हरिः॥ तदालोकालयंयांतितएतेगृहमेधिनाम्॥ ४ ॥ येस्वधर्मान्नदुह्यंतिधीराःकामार्थहेतवे॥ निःसंगान्यस्त कर्माणःप्रशांताःशुद्धचेतसः॥ ५॥ निवृत्तिधर्मनिरतानिर्ममानिरहंकृताः॥ स्वधर्माख्येनसत्त्वेनपरिशुद्धेनचे तसा॥६॥ सूर्यद्वारेणतेयांतिपुरुषंविश्वतोमुखम्॥ परावरेशंप्रकृतिमस्योत्पत्त्यंतभावनम्॥ ७॥ द्विपरार्द्धाव सानेयःप्रलयोब्रह्मणस्तुते॥ तावदध्यासतेलोकंपरस्यपरचिंतकाः॥८॥क्ष्मांऽभोनलानिलवियन्मनइंद्रियार्थ भूतादिभिःपरिवृतंप्रतिसंजिहीर्षुः॥अव्याकृतंविशतियर्हिगुणत्रयात्माकालंपराख्यमनुभूयपरःस्वयंभूः॥९॥

न्यस्तानिईश्वरेसमर्पितानिकर्माणियैः ॥ ५ ॥ ६ ॥ विश्वतोमुखंपरिपूर्णंपुरुषंयांति तथाचश्रुतिः सूर्यद्वारेणतेविरजाःप्रयांति यत्रामृतः पु रुषोह्यव्ययात्मेति प्रकृतिमुपादानकारणम् उत्पत्त्यंतभावनंनिमित्तकारणम् ॥ ७ ॥ परमेश्वरदृष्ट्याहिरण्यगर्भोपासकानामपिक्रमेणतत्प्राप्तिमा ह द्विपरार्धावसानइतित्रिभिः परस्यहिरण्यगर्भस्यपरचिंतकाः परमेश्वरदृष्ट्याहिरण्यगर्भोपासकाः ॥ ८ ॥ क्ष्मादीनिपंचमहाभूतानि मनश्चेंद्रि याणिच अर्थाश्चशब्दादयः भूतादिश्चाहंकारः एवमादिभिः परिवृतंयुक्तं ब्रह्मांडंप्रतिसंहर्त्तुमिच्छुःसन् अव्याकृतमीश्वरंपराख्यंद्विपरार्द्धलक्षणं कालम् ॥ ९ ॥